

Oordeelsvorming WBP 2028-2033
Thema AB 17 april 2026

Aanpak Thema AB 17 april

Leeswijzer:

- Deze sheets worden niet gepresenteerd. In de sheets staat informatie voor de AB-leden ter voorbereiding op het Thema AB

Doel 17 april

Een oordeelsvormend gesprek met het Algemeen Bestuur om richting te geven aan het schrijven van het concept Ontwerp-WBP.

Programma 17 april

3

- Korte introductie (10 min)
- Verdiepend gesprek, in 3 groepen met focus op: **{zie sheets 5 t/m11}**
  - A. Watersysteem
  - B. Kostenontwikkeling
  - C. Weerbaarheid(75 min, facilitatie directie)

Per groep:

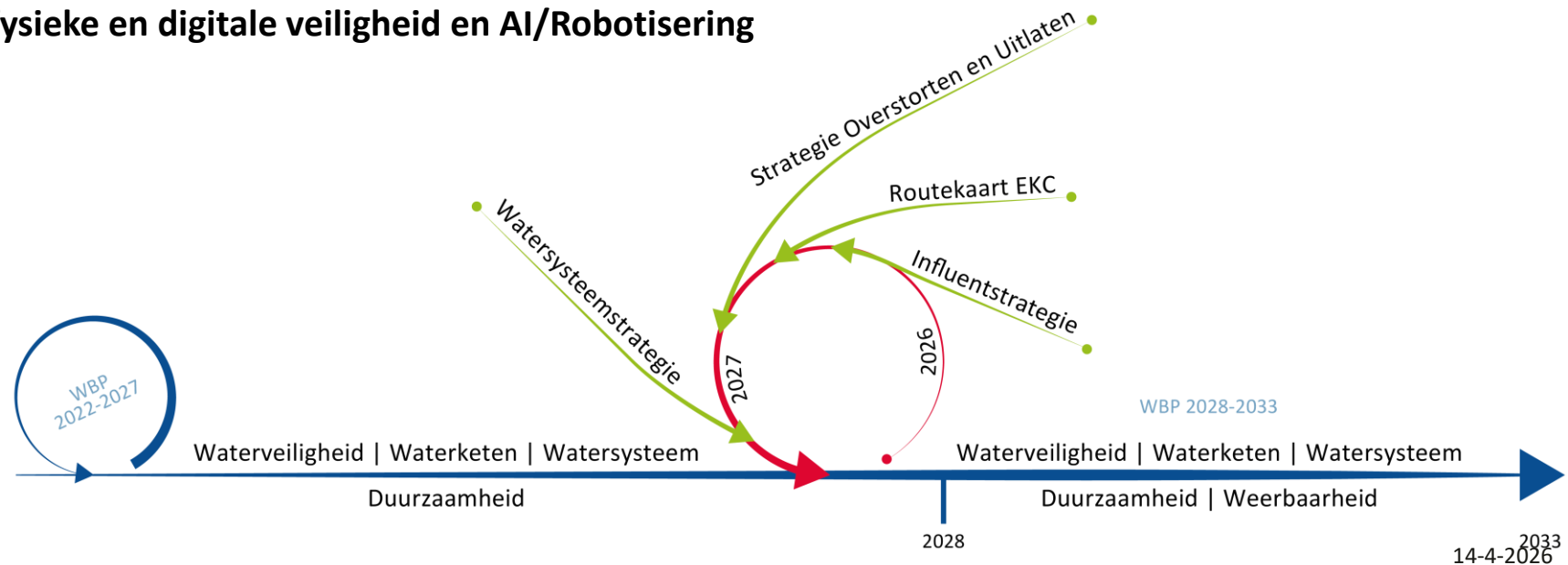
- Korte introductie in thema
  - Ronde langs de fracties om standpunt en aandachtspunten op te halen
  - Reactie van DB-leden
  - Gesprek met elkaar
-
- Plenair: a.d.h.v. stellingen **{zie sheet 12}** over toekomstige rol en koers Aa en Maas, posities en standpunten fracties ophalen om hiermee verdiepende gesprek te verrijken (30 min)
  - Plenair: Ruimte voor meegeven aandachtspunten op andere thema's, **{zie sheets 19 t/m 26}** (15 min)
  - Plenair: Afsluiting door Mario (5 min)

Facilitatie: Anneke Galama, Erik Oomen, directie

Hoofdlijn van het nieuwe WBP

- Voor **waterveiligheid** (HWBP) en aanpak afvalwater (Afvalwaterstrategie 2.0) zetten we de bestaande aanpak door.
- Voor **watersysteem** blijft doelbereik (grondwater, KRW) achter. Aanvullende inspanning is nodig, bovenop wat loopt. Aanzet aanvullende inspanning nemen we op in Ontwerp WBP. Parallel werken we die verder uit in een watersysteemstrategie met uitvoeringsprogramma (tussen nu en zomer 2027).
- Aanvullende maatregelen zijn nodig om **duurzaamheidsdoelen** te halen. Hiervoor loopt het traject van Strategie Energie, Klimaatneutraal en Circulair (EKC). Resultaat nemen we op in Ontwerp-WBP.
- Meer inzet gewenst op **bronaanpak**, ook in bebouwd gebied. Hiervoor loopt het traject van de influentstrategie en de Strategie Overstorten en Uitlaten. Het resultaat nemen we op in Ontwerp-WBP.
- **Nieuwe inzet op Weerbaarheid, fysieke en digitale veiligheid en AI/Robotisering**

Onderwerpen voor Thema AB 17 april

Drie onderwerpen waarover we verdiepend en richtinggevend met het AB in gesprek gaan:

- A. Watersysteem
- B. Kostenontwikkeling
- C. Weerbaarheid

- Er zijn, naast bovenstaande drie, veel meer relevante onderwerpen die een plek krijgen in het WBP.
- De aanpak op onderwerpen zoals Waterveiligheid (HWBP) en de Afvalwaterketen is al bestuurlijk besproken en zetten we door na vaststelling WBP 2027. Verdiepend gesprek hierover nu is daarom niet nodig.
- Voor andere onderwerpen zoals Strategie EKC, Influentstrategie en Strategie Overstorten en Uitlaten loopt een afzonderlijk traject om tot keuzes te komen. Met uitgebreide afstemming daarover in de Commissies/AB. Ook deze onderwerpen verdiepen we daarom niet op 17 april, maar nemen we wel mee in het WBP.
- Focus 17 april ligt daarom op deze 3 onderwerpen. Op alle andere onderwerpen kunnen wel aandachtspunten meegegeven worden via een korte plenaire sessie die plaatsvindt na het verdiepende gesprek in groepen.

A. Watersysteem (1)

We werken aan veel projecten in het watersysteem, maar het lukt onvoldoende ze zo te realiseren dat we zorgen dat:

- er voldoende stroming en dynamiek is, nodig voor behalen KRW-doelen.
- er zoveel mogelijk water wordt geconserveerd om droogteproblematiek te beperken (grondwaterdoelen).
- er rondom de beken niet te vaak wateroverlast optreedt.
- het onderhoud mogelijk blijft en niet te vaak nodig is.
- a.g.v. toenemende weersextremen (droog en nat) en de problematiek met invasieve exoten en graverij wordt dit nóg lastiger.

Keuzes over welke van bovenstaande doelen prioriteit hebben maken we nu vaak in of gedurende een project of per thema. Dit leidt soms tot onduidelijkheid en vertraging. Met een watersysteemstrategie gaan we de samenhang tussen de thema's scherper maken, bepalen welk(e) doel(en) waar het belangrijkste is/zijn en wat we waar gaan doen. Daarbij blijft maatwerk in de projecten altijd nodig.

Het idee is dat we in het ontwerp-WBP (vaststelling november 2026) een watersysteemstrategie op hoofdlijnen opnemen. En dat we die in de periode tot aan de zomer van 2027 verder concretiseren en aanvullen met een uitvoeringsprogramma. De uitgewerkte watersysteemstrategie verankeren we in het definitieve WBP (vaststelling november 2027).

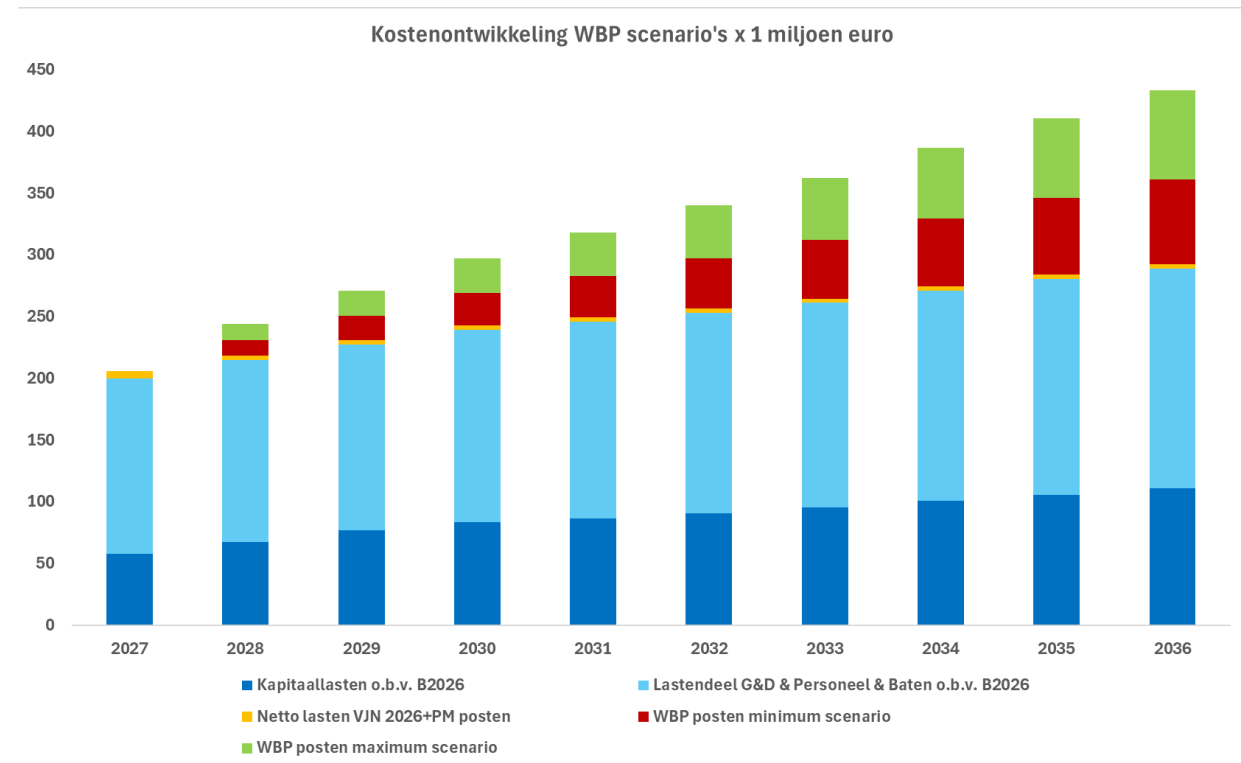
A. Watersysteem (2)

Vragen die hierbij horen:

- Welke aanvullende inzet op de grondwaterdoelen willen we plegen? Aanpak lokale laagtes, gebiedsgerichte projecten met grondeigenaren (zoals GGOR), extra waterbuffers, ...?
- Prioriteren we gebieden waar aanvullende inzet op grondwater nodig is? Zo ja, hoe dan?
  - Prio 1) rondom natuurgebieden?
  - Prio 2) daar waar het voor halen KRW-doelen (dynamiek in de beken) het hardst nodig is?
- Waar en in welke mate accepteren we wateroverlast? En passen we normen daarop aan?
- Wanneer is schade voor grondeigenaren als gevolg van keuzes van de overheid onevenredig? M.a.w. wanneer gaan wij schade vergoeden?
- Willen wij in beken meer ruimte creëren voor instandhouding, ecologische doelen en beperken overlast? Zo ja, hoe prioriteren we hierin en hoe gaan we om met al ingerichte beken waar nog restopgaven liggen?
- Welke bijdrage willen we met de waterfabriek aan het watersysteem leveren?
- Hoe willen we vanuit de stad aan de watersysteemopgaven bijdragen?
- Hoeveel zijn wij bereid extra te investeren in de watersysteendoelen?

B. Financiën (1)

- Financieel zien we dat de kosten na 2027 op basis van de bestaande plannen doorstijgen met 4-6% per jaar gemiddeld (blauwe staafjes). De oplopende kapitaallasten als gevolg de grote investeringen waarover al besloten is voor bv HWBP en Afvalwaterstrategie 2.0 zijn hier een belangrijke oorzaak van. (donkerblauw) Hier hebben we zeer beperkte invloed op.
- Aanvullende inzet op bijvoorbeeld doelen in het watersysteem, duurzaamheid of bronaanpak leiden tot extra kosten. Zie ook volgende sheet.
- Afhankelijk van de keuzes die we maken voorzien we een gemiddelde kostenstijging van 7 tot 12% per jaar. (rood en groen)
- Een vraag is hoe wij omgaan met de kostenontwikkeling. Kiezen voor aanvullende inzet kan, maar dan hoort daar ook de consequentie bij dat de kosten verder oplopen.

B. Financiën, onderwerpen waar kosten stijgen (2)

Onderwerp	Extra Inv	Extra expl	Betreft
Fysieke en digitale veiligheid	+++	++	w
Howabo	++++		w, a, k
Watersysteemstrategie	+++	+++	w, a, k
Beregeningsbeleid	+	++	w, a, k
Assets watersysteem	+		w
Assets waterketen	+++		w
EKC (duurzaamheid)	+++++	++++	a, k
Influentstrategie		++	k
Bebouwd gebied		++	k
Weerbaarheid	++	+	k
AI/Robotisering	++	+	k

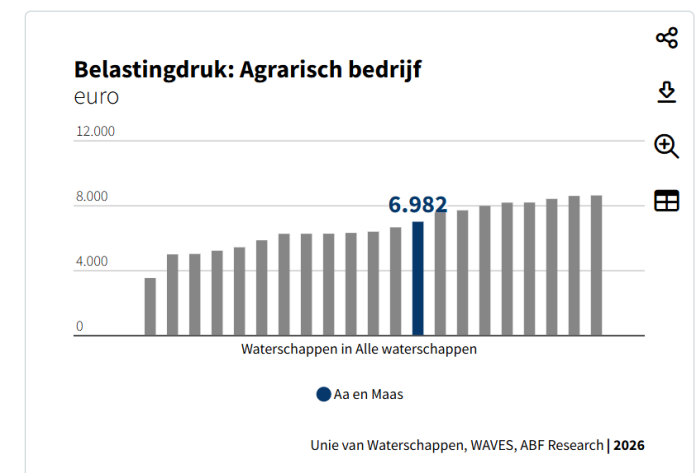
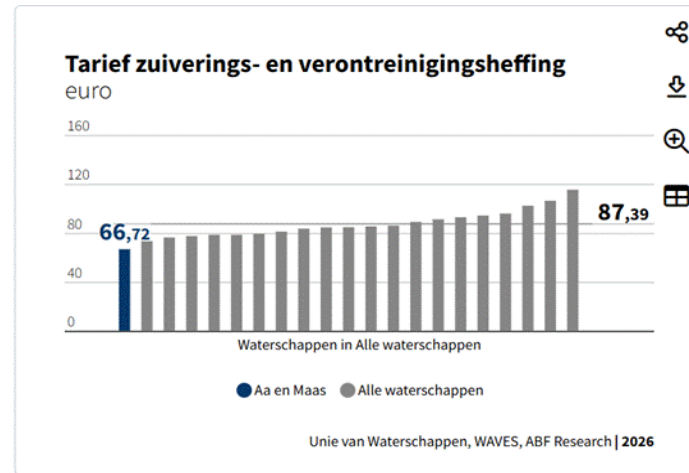
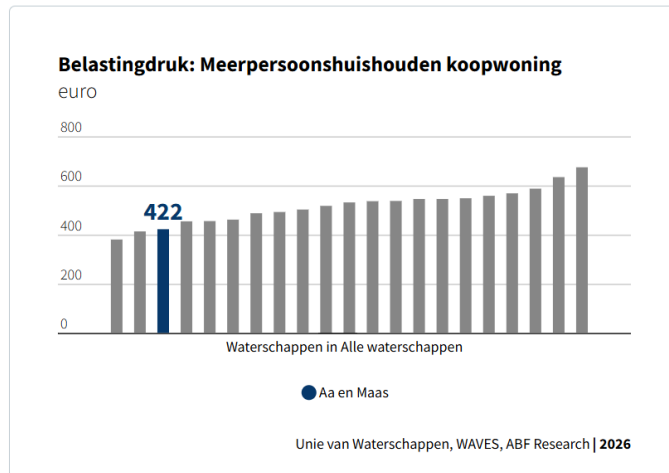
+ beperkt, tot enkele mln per jaar
 ++
 +++
 ++++
 +++++ groot, tientallen miljoenen per jaar

w = wettelijke verplichting
 a = bestuurlijke afspraak
 k = keuze

- De mate waarin de kosten voor de onderwerpen in periode 2028-2033 stijgen is afhankelijk van keuzes.
- Bv met Howabo werk je aan wettelijke verplichting (bescherming tegen overlast), bestuurlijke afspraken met partners, maar hebben we ook keuzes mbt welke bouwsteen we wanneer uitvoeren.
- Sommige keuzes leiden op langere termijn tot beperking van extra kosten (bv bronaanpak via de influentstrategie).
- Nb. Diverse onderwerpen vragen ook al om extra inzet in 2027. Gesprek hierover volgt bij de Voorjaarsnota.

B. Financiën (3)

- Ook bij andere waterschappen zien we de kosten stijgen
- Zie bijvoorbeeld boodschap van Vechtstromen: 10x10; 10 jaar lang 10% kostenstijging
- Op dit moment horen wij bij de goedkoopste waterschappen voor woningbezitters en qua zuiveringsheffing en zitten we in de middenmoot voor agrarische bedrijven

C. Weerbaarheid

Weerbaarheid is een thema dat steeds belangrijker wordt zowel op het geopolitieke toneel als op de doorvertaling hiervan op lokaal niveau. Ook binnen de Europese Unie is het een urgent thema: ‘water resilience’.

Weerbaarheid raakt vele fysieke en operationele facetten van ons werk:

- Extreme weersituaties die het nieuwe normaal worden: hoge Maas, wateroverlast, droogte.
- Energievoorziening: Hoe zijn we voorbereid op (langdurige) stroomuitval.
- Hacks / internet: Hoe zijn we voorbereid op periodes zonder internet of op hacks.
- Terrorisme: Zijn we niet (te) kwetsbaar.
- Geopolitiek/Afhankelijkheid: zijn we voor onze systemen, grondstoffen, etc niet te afhankelijk van sommige landen of partijen?
- En hoe zorgen we dat we niet alleen zelf, maar dat ook onze inwoners en bedrijven voldoende weerbaar zijn?
- Weerbaarheid is geen nieuw thema: HWBP of Howabo zijn lopende activiteiten om de weerbaarheid te vergroten.

Vragen:

- Wordt herkend dat weerbaarheid een thema is dat extra aandacht verdient?
- Wanneer zijn we voldoende weerbaar?
- Welk type extremen en calamiteiten hebben prioriteit / waar moeten we ons op voorbereiden?
- Om weerbaar(der) te worden en zijn: Wat doen we zelf en waar trekken we samen op met anderen?
- In welke mate zijn we bereid om hier financiële middelen voor uit te trekken?
- Logische aanpak kan zijn om te inventariseren waar we (het meest) kwetsbaar zijn en dat te vertalen in acties. In ontwerp-WBP is dit dan nog niet uitgewerkt.

- Als de provincie (tijdelijk) geen geld beschikbaar stelt voor cofinanciering van evz's of Natuurnetwerk Brabant gaan wij door en financieren wij (voor)
- Als het rijk in de uitwerking van de Natuurherstelverordening de focus primair legt op Natura2000 gebieden, dan volgen wij het rijk
- Wij zijn als waterschap dé uitvoeringsorganisatie in het landelijk gebied en op de grens van landelijk en stedelijk gebied hebben we ook veel wateropgaves waar we voor aan de lat staan. Waar het kan, willen wij met onze uitvoeringskracht andere overheden zoals gemeentes helpen.
- Als in een gebied agrariërs samen initiatief nemen om aan overheidsdoelen te willen werken, zorgen wij dat we daarvoor voldoende meedenkcapaciteit organiseren. Wij mogen de bottleneck niet vormen.
- Wij moeten in overheidsland in de voorhoede meelopen als het gaat om AI / Robotisering / Digitalisering
- Wij moeten ons maximaal inzetten om vanuit het bebouwde gebied bij te dragen aan onze wateropgaven (efficiënte zuivering en schoon en voldoende water in het watersysteem)

Extra verdiepende achtergrondinfo

13

- Voldoende Water/droogte
- Wateroverlast (landelijk en stedelijk)
- Waterkwaliteit / KRW (biologie en chemie)
- Instandhouding watersysteem

Thema C: Weerbaarheid

Overige thema's:

- Natuur en Biodiversiteit
- Waterveiligheid
- Landelijk gebied
- Afvalwaterketen/ RWZI's
- Bebouwd gebied als onderdeel van het watersysteem
- Energieneutraal, Klimaatneutraal en Circulair
- Data, informatie en technologie
- Rolneming Aa en Maas

A. Watersysteem: Voldoende Water / Droogte

Doelen

- Wettelijke verplichting vanuit KRW om te zorgen voor goede kwantitatieve toestand van het grondwater.
- Bestuurlijke afspraak om uiterlijk in 2040 de doelen uit de Droogte-agenda te halen.

Hoe staan we ervoor?

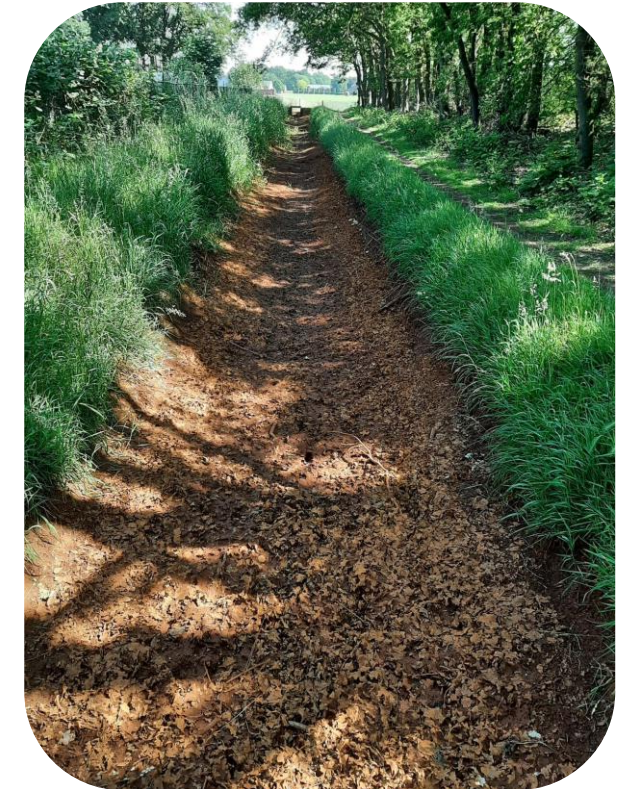
- Beide doelen vragen om structureel hogere grondwaterstanden.
- Dankzij onze inspanningen zijn grondwaterstanden in ons gebied ongeveer gelijk gebleven, ondanks de optredende weersextremen.
- Lokaal is het gelukt om forse grondwaterstandstijging te halen in bijvoorbeeld de Deurnsche Peel
- Er is meer nodig voor volledig doelbereik:
  - Hydrologie in en om Natura2000 gebieden en Natte Natuurparels nog niet op orde.
  - Voeding naar beken te beperkt, belangrijke oorzaak niet halen KRW-doelen.
  - Onvoldoende balans tussen aanvulling en onttrekkingen grondwater in perioden met groot neerslagtekort.

Aanpak 2028-2033

- Doorgaan met beregeningsbeleid, beleid kleine onttrekkingen, optimalisatie wateraanvoer, optimalisatie peilbeheer, gebiedsgerichte aanpak N2000 (gga's).
- Uitwerken wat extra nodig is om doelen te halen: bv aanpak laagtes, inzet effluent, gebiedsgerichte aanpak buiten N2000 gericht op extra waterconservering (zoals GGOR), meer infiltratie in bebouwd gebied, aanleg buffers, verondiepen waterlopen.
- Hoofddlijn van de aanpak opnemen in het WBP, verder uitwerken in de watersysteemstrategie.

Keuzes

- Welke stap willen we de komende jaren zetten richting het halen van de grondwaterdoelen? Wat gaan we aanvullend op de lopende acties doen en welke financiële middelen trekken we daarvoor uit?

A. Watersysteem: Wateroverlast (landelijk & stedelijk)

15

Doel

- Voldoen aan wettelijke normen voor wateroverlast.

Hoe staan we ervoor?

- 90% van wateroverlastknelpunten uit 3^e toetsing is aangepakt.
- Resultaten van 4^e toetsing (NBW-toets) zijn bekend.
- Klimaatstresstesten laten zien dat er in extreme situaties veel overstroomt.
- Nationale Aanpak Wateroverlast in voorbereiding.

Aanpak 2028-2033

- Knelpunten uit 4^e toetsing aanpakken in combinatie met uitvoering andere opgaven.
- De pragmatische aanpak t.a.v. overige keringen zetten we door.
- Onderdeel van aanpak wateroverlast is ook vertellen dat het mis kan/zal gaan (in situaties extremer dan de norm) en inwoners/bedrijven helpen zich daarvoor te bereiden.
- Meerlaagseveiligheid, meer risicobenadering, meer in samenhang andere (water) opgaven (droogte, KRW), van lokale aanpak wateroverlast naar gebiedsgerichte aanpak.
- Hoofdlijn van de aanpak opnemen in het WBP, verder uitwerken in de watersysteemstrategie.

Keuzes

- Zijn huidige normen wateroverlast overal houdbaar, of in (delen van) beekdalen en laagtes loslaten? Normen wateroverlast zijn wel haalbaar, maar niet overal in combinatie met andere doelen (waterconservering, ecologie, overlast elders).

A. Watersysteem: Waterkwaliteit / KRW (biologie en chemie)

16

Doel

- Voldoen aan de wettelijke verplichtingen van de Kader Richtlijn Water.

Hoe staan we ervoor?

- We hebben veel maatregelen gerealiseerd gericht op een betere waterkwaliteit, maar zijn nog niet klaar.
- Ondanks alle inspanningen lukt het (nog) niet om aan de KRW-eisen te voldoen. Met als belangrijke oorzaken:
  - Klimaatverandering (droogval van beken).
  - Achterblijvende waterkwaliteit (nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en zeer zorgwekkende stoffen zoals PFAS, toxische druk).
  - Onvoldoende stroming / te beperkte grondwatervoeding.
  - Invasieve exoten.
  - Suboptimale inrichting a.g.v. tegenstrijdigheid in doelen.

Aanpak 2028-2033

- Afronden resterende inrichtingsopgave (beekherstel, natuurvriendelijke oevers, vispassages).
- Doorzetten Aanvullend KRW Uitvoeringsprogramma gericht op monitoring, bronaanpak, vergunningverlening/toezicht/handhaving, samenwerking en aanspreken anderen, rwzi's, inrichting, grondwater, beheer en onderhoud.
- Evaluatie van aanpak tot nu toe: wat werkt goed bij de getroffen maatregelen en wat werkt minder goed.
- Versterkt inzetten op bronaanpak, in bebouwd gebied via influentstrategie (gemeenten en omgevingsdiensten), in landelijk gebied via stimuleren en waar nodig reguleren (met o.a. rijk en provincie).
- Hoofdlijn van de aanpak opnemen in het WBP, verder uitwerken in de watersysteemstrategie.

Keuzes

- Om aan de combinatie van doelen te kunnen voldoen (droogte, overlast, ecologie) zijn in sommige beken meer rigoureuze maatregelen nodig. Bijvoorbeeld meer ruimte voor water. Hoe gaan we hier in de nieuwe WBP-periode mee aan de slag?
- Wat doen we aanvullend gericht op het vergroten van kwel en stroming (zie ook sheet Voldoende water)?

A. Watersysteem: Instandhouding watersysteem

Doel

- Wettelijke taak om watersysteem te onderhouden om doelen op gebied van wateroverlast, droogte en ecologie te kunnen halen.

Hoe staan we ervoor?

- Baggerachterstand is ingelopen, we werken nu volgens reguliere 7-jaars cyclus vanuit exploitatie.
- Goede stappen gezet op professionaliseren assetmanagement watersysteem.
- Exoten zitten het halen van kwantiteits- en kwaliteitsdoelen in de weg.
- Dilemma's in het beheer in vinden balans tussen waterschapsdoelen (afvoer-capaciteit, anti-verdroging, ecologie, onderhoudsfrequentie).
- Oplopende kosten (meer areaal, duurzaamheidseisen, exoten, graverij, veiligheid, pfas/waterkwaliteit).

Aanpak 2028-2033

- Steeds verder verbeteren instandhouding watersysteem door:
  - Inzet data, automatisering, robotisering.
  - Meer ruimte in/voor het watersysteem.
  - Prioriteren: waar accepteren we dat bepaalde waterschapsdoelen niet haalbaar zijn?
- Doorontwikkeling assetmanagement watersysteem.
- Actiever handelen rondom exoten, conform het recent opgestelde handelingskader (bij grondaankoop, inrichting, onderhoud).
- Met partners opzetten van programma 'Leven met de bever' (rijk/provincie vragen initiatief te nemen).
- Met andere waterschappen en Unie lobbyen voor uitvoerbare en niet tegenstrijdige regelgeving.

Keuzes

- In de watersysteemstrategie gebiedsgerichte keuzes maken waar we in het beheer en onderhoud vol inzetten op data en techniek, waar we extra ruimte gaan creëren en waar we accepteren dat bepaalde doelen niet haalbaar zijn.

C. Weerbaarheid

Doel

- Voldoende weerbaar zijn bij extremen en calamiteiten in breedste zin.
- Voldoen aan wettelijke verplichtingen uit Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten.

Hoe staan we ervoor?

- Keuzes die we tot nu toe gemaakt hebben zijn vooral gericht op zo efficiënt mogelijk waterbeheer, op normale situaties en minder gericht op extremen/calamiteiten.
- Ontwikkelingen om ons heen zoals de klimaatverandering en geopolitiek maken dat extremen of calamiteiten vaker voor komen.
- Daarmee wordt weerbaarheid een groter thema dan het de afgelopen tijd was (waterveiligheid, wateroverlast, droogte, grootschalige stroomuitval, hacks, etc. en weerbaarheid van onszelf, maar ook van onze inwoners en bedrijven).
- Daarnaast zijn er nieuwe wettelijke verplichtingen t.a.v. weerbaarheid als gevolg van Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten.

Aanpak 2028-2033

- Voorgestelde aanpak is: Eerst bepalen waar de (grootste) risico's zitten, aan de hand daarvan acties uitdenken.
- Invulling geven aan Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten.

Keuzes

- Wordt herkend dat weerbaarheid een thema is dat extra aandacht verdient?
- Wanneer zijn we voldoende weerbaar?
- Welk type extremen en calamiteiten hebben prioriteit?
- Actie opnemen om eerst een aanpak uit te werken hoe en op welke thema's wij onze weerbaarheid moeten en willen vergroten?

Overig: Natuur en biodiversiteit

Doelen

- Bestuurlijke afspraak gemaakt om evz's in 2035 gerealiseerd te hebben.
- Bestuurlijke afspraak gemaakt om de natte natuurparels (hydrologisch) op orde te brengen.
- Vanuit nieuwe Europese Natuurherstelverordening wettelijke verplichtingen voor onze watergangen/eigendommen.

Hoe staan we ervoor?

- Veel projecten gerealiseerd op het vlak van natte natuurparels, evz's, beekherstel, nvo, vismigratie. Nog niet klaar.
- Evaluatie nodig van gerealiseerde projecten: werken ze zoals bedoeld? Zijn aanpassingen nodig?

Aanpak 2028-2033

- Afronding lopende projecten natte natuurparels en evz's.
- Met provincie bepalen we welke van de resterende evz's prioriteit krijgen en waar extra inzet op hydrologie van de natte natuurparels nodig is.
- Met de provincie bepalen waar en hoe de kwaliteit van de reeds gerealiseerde evz's moet worden versterkt.
- In de GGA's (N2000) trekken wij water gerelateerde deelprojecten. Van praten naar uitvoeren.
- Inzet op biodiversiteit versterken met o.a. aandacht voor bijzondere soorten in ons water.
- Zelfrealisatie groenblauwe opgaven door grondeigenaren stimuleren en hier effectiever op inzetten (zoals bij Stila en ANLb).

Keuzes

- Als provincie/GOB geen middelen heeft voor Natuurnetwerk en EVZ's passen wij onze opgave daar dan op aan of financieren wij (voor)?
- In welke mate anticiperen wij in WBP op opgave voor Natuurherstelverordening, met werken aan basiskwaliteit natuur en het versterken van de biodiversiteit, in samenhang met de andere (watersysteem)opgaven?

Overig: Waterveiligheid

Doelen

- Blijven voldoen aan de wettelijke zorgplicht voor keringen.
- Uiterlijk in 2050 voldoen aan wettelijke normen primaire keringen.
- Voldoen aan de wettelijke normen voor regionale keringen.

Hoe staan we ervoor?

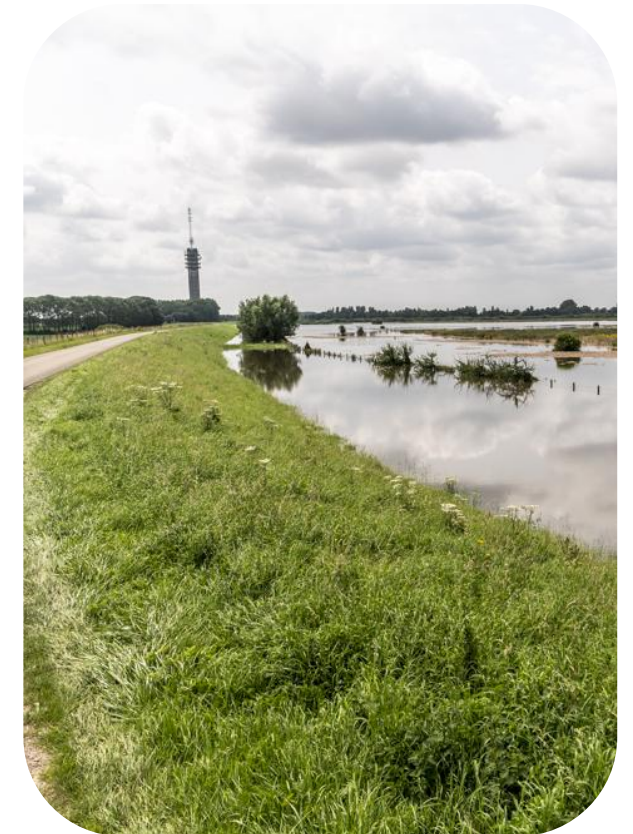
- Zorgplicht keringen is op orde.
- Dijkversterking HWBP loopt conform planning.
- We voldoen aan normen regionale keringen of het project om hiervoor te zorgen loopt.
- Programma Howabo wordt in 2026 bestuurlijk voorgelegd.

Aanpak 2028-2033

- Doorzetten HWBP-planning.
- Provincie is bezig met een herijking van de normen voor regionale keringen met mogelijke impact op onze opgave.
- Extra aandacht nodig voor ontwikkelingsbeheer grasbekleding en biodiversiteit op verbeterde keringen
- Huidige beveraanpak keringen werkt, maar vraagt veel uren en euro's voor investeringsmaatregelen.
- Doorontwikkeling innovatieve inspectie dijken en graverij (satelliet, drone, AI).
- Ruimte reserveren voor toekomstige dijkverbetering met aandacht voor toekomstige ruimtelijke kwaliteit.

Keuzes

- Willen we investeren in de realisatie van alle bouwstenen van Howabo om in regio 's-Hertogenbosch beter voorbereid te zijn op extreme situaties?

Overig: Landelijk Gebied

Doel

- Via samenwerking in landelijk gebied bijdragen aan onze doelen.

Hoe staan we ervoor?

- Naast 'eigen' projecten zijn er ook (gebieds)initiatieven van of met anderen die bijdragen aan het halen van onze doelen.
- We hebben steeds meer goede voorbeelden waar we (samen) leren: NOVEX De Peel, Sensorgestuurd boeren, Agro Proeftuin De Peel, samenwerking met agrarische collectieven in Koningsvliet en Oss, etc.

Aanpak 2028-2033

- We trekken samen op met de grondeigenaren (voornamelijk agrarisch ondernemers) in het gebied om te komen tot een robuust, veerkrachtig en stuurbaar systeem, waarbij het water en bodem sturend zijn.
- We blijven inzetten op het initiëren en faciliteren van projecten en samenwerkingen die bijdragen aan onze doelen en helpen bij het in beweging krijgen van de grotere groep.
- We verkennen de mogelijkheden rondom doelsturing: het doel staat centraal en hoe aan dat doel wordt voldaan is aan de betreffende boeren en bedrijven. Met als stok achter de deur regelgeving en normering.

Keuzes

- Welke taakopvatting hebben we? We pakken een steeds meer proactieve rol in het landelijk gebied. Soms ook aan de randen van wat je als taak van het waterschap kunt zien. Om zo indirect onze waterschapsopgaven beter in te kunnen vullen. VB: Sterke betrokkenheid in NOVEX De Peel waardoor we nu meebepalen hoe de 300 miljoen Rijksgeld voor de Peel wordt ingezet.
- Willen we onze uitvoeringskracht focussen op de wateropgaven of breder inzetten (bv in GGA's met ook andere opgaven dan water)?

Overig: Afvalwaterketen / rwzi's

Doel

- Voldoen aan wettelijk lozingsnormen uit Besluit Activiteit Leefomgeving.
- Zorgen dat effluentkwaliteit past bij wettelijke normen oppervlaktewaterkwaliteit (KRW).
- Voldoen aan normen Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater..

Hoe staan we ervoor?

- We voldoen aan lozingsnormen uit Besluit Activiteit Leefomgeving.
- Benodigde aanpassingen aan zuiveringen voor KRW reductie opgave nutriënten zijn uitgevoerd of lopen.
- Op drie rwzi's medicijnrestverwijdering gerealiseerd.
- We hebben de Afvalwaterstrategie 2.0 opgesteld. Met realisatie van de strategie 1.0 en de plannen in strategie 2.0 lopen we landelijk voorop.
- Instandhouding afvalwaterketen voor rioolgemaal staat.
- Influentstrategie en Strategie Overstorten en Uitlaten wordt opgesteld.

Aanpak 2028-2033

- Realisatie Afvalwaterstrategie 2.0 waarmee we voldoen aan normen nieuwe Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater.
- Verschuiving van steeds extra uitbreiden rwzi's naar bronaanpak en beïnvloeden regelgeving. Met o.a. strakke regie op vergunningen (indirecte lozingen).
- Participeren in onderzoek Zuivering van de Toekomst, o.a. gericht op vraag hoe we steeds hogere eisen aan de emissies in kunnen vullen zonder dat het daarvoor benodigde stoffen- en energieverbruik ertoe leidt dat we de duurzaamheidsdoelen niet halen.
- Onderzoeken wat handelingsperspectieven zijn om andere probleemstoffen in effluent (zoals zware metalen) aan te pakken (via bronaanpak of zuivering).
- Assetmanagement verder optimaliseren. Doorzetten renovatie rioolgemaal en aanpak uitwerken voor vervanging van persleidingen en procesonderdelen.
- Verder uitwerken ambitie waterfabrieken (30% hergebruik effluent).

Keuzes

- Via influentstrategie en Strategie Overstorten en Uitlaten maximaal inzetten op bronaanpak en beïnvloeding van bedrijven?
- Voor de langere termijn uitdenken in wbp-periode welke strategie we volgen om extra woningbouw & groei industriële activiteiten aan te kunnen bij rwzi's zonder dat dit ten koste gaat van de effluentkwaliteit?

Overig: Bebouwd gebied als onderdeel van het watersysteem

Doel

- Via samenwerking en kaderstelling in bebouwd gebied bijdragen aan onze doelen.

Hoe staan we ervoor?

- Het bestaand bebouwd gebied is nog niet klimaatadaptief.
- Met het programma Stad als Spons hebben we meerdere initiatieven kunnen faciliteren.
- We hebben in toenemende mate rol & positie in de bouwketen en zijn gesprekspartner en adviseur bij het opstellen van (rijks)kaders en (regionale) programma's voor locatie- en inrichtingskeuzes.
- We werken aan Strategie Overstorten en Uitlaten.

Aanpak 2028-2033

- Doorzetten samenwerkende en stimulerende rol t.b.v. klimaatadaptatie in bebouwd gebied: Stad als Spons, subsidies, kennisdeling, samenwerking in NOVEX Stedelijk Brabant en de stedelijke regio 's-Hertogenbosch, Noordoost en Zuidoost Brabant, de DPRA werkregio's en in initiatieven met gemeentes, woningcorporaties, ontwikkelende partijen e.d.
- We stellen kaders (=waterschapsverordening) met aangepaste regels voor bebouwd gebied voor verharding, infiltratie en lozingen.
- We adviseren bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen (weging waterbelang).
- We voeren de Strategie Overstorten en Uitlaten die in ontwikkeling is uit.

Keuzes

- Blijven we bij onze huidige rollen – hoofdzakelijk stimulerend en initiërend? Of pakken we aanvullend ook een meer presterende rol in het bebouwd gebied omdat bij gemeentes de middelen beperkt zijn terwijl een klimaatadaptief bebouwd gebied steeds meer impact heeft op de wateropgaves in landelijk gebied en onze zuiveringen.
- Gaan we dus onze uitvoeringskracht (en bijbehorende investeringsmiddelen) inzetten voor het treffen van klimaatmaatregelen, zoals ruimte voor berging en infiltratie en aanpassingen in stelsel?
- Keuzes hierin lopen (ook) mee in traject rondom Strategie Overstorten en Uitlaten.

Overig: Energieneutraal, Klimaatneutraal en Circulair

24

Doelen

- In 2030 100% energieneutraal.
- In 2030 49% en in 2035 (inspanningsverplichting)/2050 100% klimaatneutraal.
- In 2030 50% reductie in gebruik primaire grondstoffen (t.o.v. 2016) en in 2050 100% circulair.

Hoe staan we ervoor?

- Energieneutraal: 80%.
- Energieverbruik (vooral bij rwzi's) wordt groter door bv eisen waterkwaliteit en toename vracht.
- Op dit moment beperkt extra initiatieven mogelijk om energieneutraliteit te verhogen als gevolg van netcongestie, stikstof, planologische voorwaarden, etc.
- Klimaatneutraal: 74% reductie uitstoot broeikasgas.
- Circulair: actief op gebied van terugwinning en hergebruik grondstoffen en eerste inzicht verkregen in gebruikte materialen.
- In 2026 wordt Strategie EKC opgesteld.

Aanpak 2028-2033

- In Strategie EKC keuzes maken t.a.v. energie besparing, duurzame energieopwekking (o.a. aquathermie), energieopslag, reductie broeikasgassen zoals lachgas (klimaatneutraal) en (her)gebruik materialen en circulair bouwen (circulair).

Keuzes

- Keuzes uit proces rond Strategie EKC overnemen in WBP.

Overig: Data, informatie en technologie

Doel

- Via data, informatie en technologie bijdragen aan het werken aan onze inhoudelijke doelen.
- Voldoen aan wet- en regelgeving (bv t.a.v. security en privacy).

Hoe staan we ervoor?

- Voor data, informatie en technologie doen we wat moet (wetgeving, security, privacy) en wat loont.
- De snelle ontwikkelingen op het gebied van informatie, data en technologie resulteren in een toenemende complexiteit van de totale informatievoorziening.
- We hebben verkend wat nodig is voor veilige inbedding van AI en implementeren dit nu in onze bedrijfsvoering. De eerste innovatieve stappen zijn gezet.

Aanpak 2028-2033

- We zetten in op data, informatie en technologie om daarmee direct en aantoonbaar bij te dragen aan de (water)doelen van het waterschap. Bij elk (inhoudelijk) thema stellen we ons de vraag waar het slimmer en/of effectiever kan.
- Steeds grotere impact van technologische, (geo-)politieke en sociale ontwikkelingen. We adresseren ook grotere thema's zoals digitale autonomie (minder afhankelijk zijn van China, VS), ethiek, duurzaamheid, hogere eisen aan betrouwbaarheid van data (voorkomen van desinformatie).
- Hierbij trekken wij nauw samen op met de andere waterschappen via het Waterschapshuis.
- We zorgen met onze IT-investeringen dat we wendbaar/flexibel zijn en snel kunnen inspelen op interne en externe ontwikkelingen op het gebied van diensten, data, informatie en technologie (b.v. robotisering, AI, drones).
- Asset (informatie) management professionaliseren, incl. data-uitwisselingen met ketenpartners.
- Transparantie naar burgers, ingelanden en ketenpartners: transparantie over (de kwaliteit van) onze processen, data en informatie.
- We blijven inzetten op samenwerking met o.a. de Brabantse waterschappen, Informatiehuis Water en STOWA.

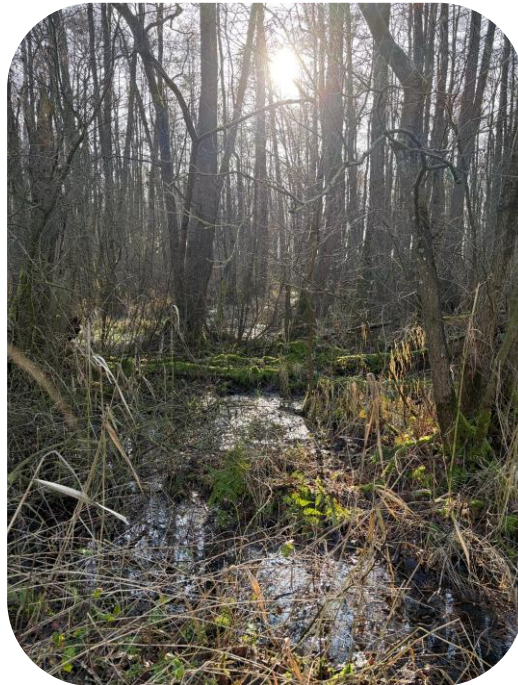
Keuzes

- Huidige aanpak doorzetten, dit vraagt wel aanpassing van bestaande digitale infrastructuur.

Overig: Rolneming Aa en Maas

- Focus in vorige sheets ligt op wat wij als waterschap zelf doen.
- Bij veel thema's werken we ook samen met andere overheden en organisaties.
- Soms is het inzetten van andere partijen effectiever dan als waterschap opgaves alleen te realiseren.
- Het idee is om in het Ontwerp-WBP op te nemen wat wij van anderen verwachten aan inzet en activiteiten als bijdrage aan het halen van de (water)doelen.
- Dit speelt bijvoorbeeld nadrukkelijk bij onderwerpen zoals waterkwaliteit / KRW, natuur & biodiversiteit en in bebouwd gebied en overstorten.

Achtergrondinfo over proces WBP

Wat is het WBP?

- Verplicht programma onder de Omgevingswet. Iedere zes jaar herziening.
- Inhoudelijk gelijke eisen als aan het Waterbeheerplan.
- Bevat een weergave van alle (wettelijke) doelen van het waterschap, en de maatregelen om doelen te halen.
- Binnen deze kaders veel vrijheid voor het waterschap om zelf voor invulling te kiezen.

Rol en betrokkenheid AB

Jan 2026	Thema AB - ontwikkelingen en rol waterschap
Maart 2026	Commissies – Informeren over participatie en aankondiging Oordeelsvorming
April 2026	Thema AB - Oordeelsvorming over de opgave / keuzes
5 juni	Informeren AB over bespreekpunten Omgevingstafels (participatie WBP)
26 Juni 2026	Werkbezoek AB - Stand van zaken WBP
September 2026	Thema AB - concept ontwerp WBP
Oktober 2026	DB - Besluitvorming ontwerp WBP
November 2026	AB - Besluitvorming ontwerp WBP
Begin 2027	Inspraak Ontwerp WBP [maart 2027 verkiezingen]
November 2027	AB - Besluitvorming Definitief WBP

Wrap up WBP-proces tot nu toe

Opgehaalde aandachtspunten in proces met medewerkers, management, DT, DB, AB:

- We zijn efficiënt ingericht op normale situaties, maar minder goed voorbereid op extremen/calamiteiten. Aandacht voor weerbaarheid: goed voorbereid (en technisch uitgerust) zijn op calamiteiten zoals overstromingen, energie-uitval, oorlog, hacks, etc.
- We zitten tegen de grens van waar keten en systeem voor zijn ingericht.
- Meer inzet op anderen faciliteren / voorbereiden, i.p.v. alles zelf doen. Van taakgericht naar netwerkgericht.
- Naast de thematische insteek, meer kiezen voor de (integrale) gebiedsgerichte insteek. Afstemming tussen de thema's nodig.
- Belangrijk dat wij kennishouder blijven, we moeten niet te afhankelijk worden van inhuur en van AI.
- Verder benutten automatisering / robotisering voor onze opgaven.
- Nog flinke stap te zetten op basisinfrastructuur A&M om door te kunnen ontwikkelen rond digitalisering.
- Stringenter worden in awareness rond cyber security en 'Digitale soevereiniteit': software uit Europa (wellicht forse investeringen).
- Diervriendelijk waar het kan.
- Waar het kan inzet op preventie en bronaanpak (in plaats van 'end of pipe').
- Praktisch en uitvoeringsgericht waterschap.
- Zorg voor heldere en transparante communicatie + doe wat je zegt.
- Denk na over scenario's voor de langere termijn en hoe je wendbaar blijft.
- Aandacht voor achteruitgang biodiversiteit.

Indicatieve langere termijn scenario's

N.a.v. aandachtspunten vanuit DB en AB is ook een parallel proces gestart.

Voor de langere termijn schetsen we mogelijke scenario's:

- Hoe zou Oost-Brabant zich richting 2050 kunnen ontwikkelen en wat betekent dat voor het waterbeheer?
- Scenario's zijn in juli 2026 gereed.
- Te gebruiken als spiegel / toetssteen voor de op te nemen aanpak in het ontwerp-WBP: is die voldoende toekomst-proof?
- Eventuele verdere uitwerking van een strategie richting 2050 kan verder opgepakt worden in de periode 2027-2033.